

Yksikön toimintasuunnitelma

(Hyväksytty 4.11.19 Keijo Räikkönen)

Varhaiskasvatusyksikkö LASSI-NIITTY

Helsinki

Varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelman yhteiset tavoitteet kaudelle 2019 - 2020:

- Henkilöstö toimii sensitiivisesti ja havaitsee lasten aloitteet sekä vastaa niihin lasten osallisuutta ja toimijuutta tukevalla tavalla.
- jokainen varhaiskasvatusyksikkö toteuttaa vähintään yhden ainakin kaksi viikkoa kestäväen laaja-alaisen ilmiöpohjaisen kokonaisuuden, jossa liikutaan ja käytetään koko kaupunkia oppimisen ja työnteon ympäristönä.

Toimintasuunnitelman rakenne

1. Työtämme ohjaavat yhteiset arvot
2. Lapsen varhaiskasvatuksen aloittaminen ja siirtymisen käytännöt
3. Oppimisympäristö
4. Toimintakulttuurin arviointi ja kehittäminen
 - Toimintakauden yhteiset tavoitteet:
 - Sensitiivinen vuorovaikutus
 - Käytämme koko kaupunkia oppimisympäristönä
5. Laaja-alainen osaaminen
6. Oppimisen alueet
7. Yhteistyö ja viestintä
8. Pedagoginen dokumentointi

1. Työtämme ohjaavat yhteiset arvot

Helsinkiläinen varhaiskasvatus perustuu Vasu-perusteissa määritellyille arvoille sekä [Helsingin kaupungin strategiaan 2017–2021](#)

Vasuperusteissa määritellyt arvot:

- Lapsuuden itseisarvo
- Ihmisenä kasvaminen
- Lapsen oikeudet
- Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus
- Perheiden monimuotoisuus
- Terveellinen ja kestävä elämäntapa

Arvot ohjaavat toimintaamme arjessa, ja niistä käydään yhteistä keskustelua sekä tiimeissä että koko työyhteisön kesken. Tällä toimintakaudella ihmisenä kasvamisen ja kestävä elämäntavan arvot ovat vahvemmin esillä – tavoitteemme vahvistaa lapsen positiivista minäkuvaa ja eettistä ajattelua ohjaa toiminnan suunnittelua.

2. Lapsen varhaiskasvatuksen aloittaminen ja siirtymisen käytännöt

- Pedagoginen yhteistyö vanhempien kanssa lapsen kasvun tukemiseksi alkaa aloituskeskustelulla. Uusille perheille tarjotaan mahdollisuutta käydä aloituskeskustelu kotona. Henkilökunnan vieraillessa lapselle turvallisessa paikassa lapsen on helpompi luoda luottamussuhde. Perheen kanssa keskustellaan heidän päiväkodille asettamista odotuksista ja toiveista sekä kerrotaan päiväkodin toiminnasta ja tavoista.
- Lapsi aloittaa päivähoidon tutustumisjaksolla, jonka kesto sovitaan vanhempien kanssa, yleensä noin viikko. Tutustuminen tapahtuu yhdessä vanhemman kanssa. Lapsella voi olla mukana pehmolelu, vanhemman kuva tms. tuomassa turvaa.
- Lapsen siirtyessä toiseen ryhmän käydään siirtokeskustelu ryhmien opettajien välillä. Esiopetukseen siirtyvien lasten siirtokeskustelu käydään kesäkuun alussa. Lapsi ja vanhemmat käyvät tutustumassa tulevaan ryhmään ennen siirtymistä.
- Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelun (VASU) pohjana on ryhmän aikuisten havainnot sekä vanhempien näkemys lapsestaan. Uusi varhaiskasvatussuunnitelma pohjautuu aina aiemman suunnitelman arviointiin.
- Vanhemmat valmistautuvat keskusteluun etukäteen pohtimalla lapsen tarpeita, vahvuuksia ja mielenkiinnon kohteita.
- Ryhmien toimintasuunnitelmat pohjautuvat lasten vasuihin.
- Ryhmien muodostaminen tapahtuu keväällä ja sitä määrittää lasten ikä, kehitystaso, ystävyysuhteet. Ryhmistä tehdään joustavia, ja ryhmien välillä on yhteistä toimintaa yllä mainitun mukaan. Kaikille sopiva varhaiskasvatus –hankkeen myötä kehitämme ryhmien muodostamista hyödyntäen mm. havainnoinnein ja sosiogrammien avulla lasten vertaissuhteita.
- Toimimme paljon pienryhmissä, jolloin toiminnassa voidaan huomioida herkemmin lasten yksilölliset tarpeet.

3. Oppimisympäristö

”Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja, paikkoja, yhteisöjä, käytäntöjä, välineitä ja tarvikkeita, jotka tukevat lasten kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta.” Helsingin vasu s.16, 2019

- Lasta kiinnostavat oppimisympäristöt houkuttelevat tutkimaan, kokeilemaan ja oppimaan. Oppimista tapahtuu kaikkialla – se ei ole sidottu tiettyyn paikkaan tai aikaan.
- Oppimisympäristöt muotoutuvat ja muuttuvat vuoden aikana teemojen ja projektien edetessä lasten mielenkiinnonkohteiden ja tarpeiden sekä aikuisten havainnoinnin ja arvioinnin mukaan. Oppimisympäristöä kuvitetaan ja muokataan yhdessä lasten kanssa, jolloin lasten sitoutuneisuus ja osallisuus lisääntyvät. Toimintavälineitä vaihdellaan ryhmien välillä ja leikkipaikkoja luodaan sen mukaan, mikä lapsia innostaa.
- Panostamme kannustavaan ja sensitiiviseen vuorovaikutukseen, joka luo turvallisen ilmapiirin ja edellytykset oppimiseen.
- Ryhmät tekevät yhteistyötä keskenään ja huomioimme lasten kaverisuhteet myös yli ryhmärajojen. Lapset voivat leikkiä eri ryhmissä/eri leikkipaikoissa joustavasti.
- Retkiä tehdään niin lähialueelle kuin muuallekin Helsinkiin. Retkikohteet valikoituvat lasten kiinnostusten ja kulloinkin käsiteltävän ilmiön mukaan. Teemme yhteistyötä mm. liikunta- ja kulttuuritoimen kanssa.

4. Toimintakulttuurin arviointi ja kehittäminen

- **Leikkiin kannustava toimintakulttuuri**
 - Meillä on leikkimyönteinen ilmapiiri. Leikille annetaan aikaa. Aikuisen rooli on keskeinen. Aikuinen on leikeissä mukana ja sitoutuu leikkiin. Aikuinen opettaa leikkimistä samalla havainnoiden ja lapsia kuullen.
 - Lasten leikkeihin osallistutaan myös ulkona ja aikuiset kannustavat lapsia monipuoliseen ulkotoimintaan. Jokainen tiimi vastaa vuorollaan leikittämisestä.
- **Osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo**
 - Lapsen osallisuus mahdollistuu aikuisen avulla – sensitiivinen aikuinen tarjoaa lapselle mahdollisuuksia osallisuuteen. Lapsi tulee nähdyksi, kohdatuksi ja kuulluksi. Lapsen ja vanhempien mielipiteet ovat arvokkaita, ne tulevat kuulluksi ja ne vaikuttavat toimintaan.
 - Lasten yhteishenkeä vaalitaan koko talon yhteisillä lauluhetkillä ja tapahtumilla. Arjessa toimimme joustavasti ryhmärajojen yli.
- **Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus**
 - Yksikössä aikuiset tiedostavat toimivansa kielen malleina lapsille. He puhuvat selkeää kieltä ja asioista niiden omilla nimillä.
 - Lasten yksilölliset kielelliset lähtökohdat huomioidaan. Kuvatuella selkeytetään oppimisympäristöä ja vahvistetaan lapsen mahdollisuutta ilmaista itseään ja tulla ymmärretyksi. Kuvien käyttö on osa arkea.
 - Ryhmien monikielistä kulttuuria hyödynnetään toiminnassa. Yksikkömme on kulttuurisesti rikas, ja tämä tehdään näkyväksi taloissa. Monikieliset lapset opettavat toisille omaa kieltään, sanoja vertaillaan yhdessä. Ryhmissä esiintyvät kielet ja kulttuurit tuodaan esille tekstein ja kuvin (esim. eri maiden liput, tervehdykset) sekä musiikin ja kirjallisuuden keinoin. Hyödynnämme kirjastoa erikielisten kirjojen lainaamisessa.
 - Vasu-keskusteluissa vanhemmat saavat kertoa miten haluaisivat oman kulttuurinsa huomioitavan päiväkodissa.

Toimintakauden yhteiset tavoitteet

Tällä toimintakaudella yksiköllämme on kaksi yhteistä tavoitetta:

- Sensitiivinen vuorovaikutus, jossa nostona sensitiivinen vuorovaikutus leikissä
- Käytämme koko kaupunkia oppimisympäristönä

Sensitiivinen vuorovaikutus

- **Tavoite:** Aikuinen sitoutuu leikkiin ja toimii sensitiivisesti leikin eri vaiheissa
- **Mitä tehdään:** Leikinjakotilanteessa aikuinen huomioi lapsen tarpeet ja kiinnostuksen ja mahdollistaa leikin kaikessa rikkaudessaan. Aikuinen havainnoi, mistä leikistä on kysymys. Osallistuessaan leikkiin aikuinen heittäytyy leikin vietäväksi ja tuo lisää aineksia leikkiin. Aikuinen pitää huolen, että leikki saa jatkua ja kehittyä edelleen.
- **Miten dokumentoidaan:** Dokumentoidaan lasten leikkiä valokuvaten ja kuvista saduttaen. Viikkokirjeissä kerrotaan niin lasten ajatuksia kuin aikuisten havaintoja leikeistä.
- **Mitä ja miten arvioidaan:** Arvioidaan tiimissä, lasten sitoutuneisuuden arviointiasteikon (LIS-YC) ja/tai leikin havainnointi -lomakkeen avulla, aikuisen leikkitaitojen itsearviointi

Käytämme koko kaupunkia oppimisympäristönä: TALOISTA KAUPUNGIKSI pk Niitty

- TUTUSTUTAAN RAKENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN, LÄHELLÄ JA KAUEMPANA
- Tavoite:
 - mikä on kaupunki? oppia hahmottamaan rakennetun ympäristön monipuolisuutta ja tutustua omaan kotikaupunkiin
 - -> vertailu, materiaalit, rakennusten käyttötarkoitus, miten rakennetaan, karttojen tulkitseminen (avaruudellinen hahmottaminen)
- Toteutus:
 - retkeillään eri puolilla kaupunkia, lapset dokumentoivat näkemäänsä kuvaamalla ja piirtämällä sekä lasten havaintoja kirjataan ylös
 - tutkitaan, vertaillaan ja tunnustellaan rakennuksia sekä pohditaan rakennusten käyttötarkoituksia sisältä ja ulkoa (korkeus, pintamateriaalit, ulkonäkö, värit, muodot)
 - rakennetaan saliin kaupunki: teemme kaupunki-installaation näkemästämme. rakennuspalikoiden lisäksi käytämme kierrätysmateriaaleja toteutuksessa kuten pahveja, maitotölkkejä, styrokseja ja muovipakkauksia. teemme niistä mm. erikokoisia rakennuksia ja maamerkkejä, jotka ovat jääneet lapsille itselleen mieleen.
 - ryhmät valitsevat tavoitteista oman ryhmän ikätasolle sopivimmat

AIKATAULU: HUHTIKUUSSA 2020

- 1vk: Retkeillään Helsingin ympäristössä ikätaso huomioiden.
- Retkikohteita ovat esimerkiksi rakennustyömaat, museot, kirjastot (Oodi, Pohjois-Haagan kirjasto), Helsingin Rautatieasema, ostoskeskukset ja kauppa.
- 2vk: Rakentelu
- Installaation valmistelu salissa

Käytämme koko kaupunkia oppimisympäristönä: UNELMIEN LIIKUNTAVIIKOT pk Lassi

- **Tavoite:** Esitellä ja tehdä näkyväksi kaupungin ja lähiympäristön tarjoamia liikuntamahdollisuuksia, herätellä liikunnan iloa lapsissa ja perheissä erityisesti kaupungista löytyvissä rakentamattomissa ympäristöissä, kuten metsissä ja puistoissa
- **Toteutus:** Retkeilemme erilaisiin liikuntaympäristöihin ympäri kaupunkia. Lapset saavat osallistua retkikohteiden valintaan kertomalla omia ehdotuksiaan retkikohteiksi sekä äänestämällä aikuisen ehdottamista kohteista ja liikunta-aktiviteeteista. Vanhemmilta kysellään ehdotuksia liikuntapaikoista ja kannustetaan esittelemään omia liikuntaharrastuksiaan lapsille sekä osallistumaan retkille.
 - Toimintaa tehdään sekä omassa ryhmässä että pienryhmissä myös yli ryhmärajojen; pienryhmiä muodostetaan lasten valintojen mukaan, jolloin ryhmät sekoittuvat itsestään
 - Hyödynnetään kokopäiväpedagogiikkaa eli toimintaa ei rajata vain aamupäivään.
 - Toimintaa dokumentoidaan valokuvaamalla sekä videoimalla puhelimilla ja tableteilla. Lapset saavat osallistua kuvaamiseen ja kommentoida ja kertoa toiminnasta kuvien ja videoiden avulla. Lasten ajatukset kirjataan ylös. Retkien jälkeen tehdään lasten kanssa aiheeseen liittyviä tehtäviä, joiden avulla lapset voivat reflektoida kokemustaan (esim. lapset saavat piirtää ja kertoa retkestä). Lopuksi dokumentoidusta materiaalista kootaan koko talon yhteinen näyttely.
- **Aikataulu:** Projekti toteutetaan huhti-toukokuussa 2020. Kun retki- ja liikuntakohteita on kierretty, lapset saavat vielä palata itse valitsemiinsa suosikkikohteisiin projektin huipentavassa yhteisessä liikuntapäivässä.

5. Laaja-alainen osaaminen

Ilmiöpohjainen oppiminen

Toiminta-ajatuksemme perustuu ilmiöpohjaiseen oppimiseen, jossa pedagogiset ja sisällölliset tavoitteet yhdistyvät.

- Tutkittavat ilmiöt valitaan lasten kiinnostuksen kohteiden pohjalta. Kiinnostavia ilmiöitä voi olla toimintakauden aikana useampia lapsiryhmästä riippuen. Aikuinen ohjaa lapsia uusiin havaintoihin ja antaa aikaa ja tilaa lapsen ajattelulle.
- Ilmiöitä tutkitaan eri keinoin yhdessä lasten kanssa hyödyntäen mm. lasten ja aikuisten kokemuksia, kirjallisuutta, internetiä ja tekemällä retkiä. Toimintaan sisällytetään oppimisen eri osa-alueet: musiikki, liikunta, kädentaidot, ilmaisu, leikki ja tutkiminen, jotka tukevat laaja-alaista oppimista kokonaisvaltaisesti.
- Tutkimusprosessi syvenee ja rikastuu lasten taitotason kehittymisen myötä. Teematyöskentelyyn kuuluu erilaiset projektit – lapsi on aktiivinen toimija, suunnittelija, dokumentoija ja tutkija.
- Vanhemmilta on kysytty heidän näkemyksiään siitä mikä lasta kiinnostaa ja vanhemmat voivat osallistua jakamalla omia ajatuksiaan ja kokemuksiaan tutkittavista ilmiöistä.

Lapsi toimijana

- Lasta kannustetaan omatoimisuuteen ja yrittämään itse. Oivaltamisen ilo herättää mielenkiinnon uuden oppimiseen ja auttaa lasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan, iloitsemaan niistä ja kannustamaan muita.
- Lasten osallisuus ja osallistuminen lisääntyy. Lapset kyselevät, ehdottavat ja kertovat mielipiteitään ja ajatuksiaan. Aikuisen rooli on keskeinen. Sensitiivinen aikuinen tarttuu hetkiin, kuuntelee lasta ja antaa tilaa lapsen ehdotuksille ja oppimiselle.
- Lapselle turvataan kokemus toimimisesta vertaisten kanssa, yhdessä oivaltamisen iloa sekä yhteenkuuluvuuden tunnetta.

6. Oppimisen alueet

Lassi-Niityn 2019-2020 toimintasuunnitelmaan nostetaan oppimisen alueista seuraavat painopisteet:

Tutkin ja toimin ympäristössäni

- Retkeilemme lähiympäristössä. Luonnossa liikkuen, leikkien ja seikkaillen opitaan ympäröivästä maailmasta ja lapsen luontosuhde vahvistuu.
- Tuemme lasten kasvua kestäväan elämäntapaan antamalla uusia oivalluksia ja kokemuksia siitä, miten voimme vaikuttaa ympäristöömme (lajittelu, kierrätysmateriaalien hyödyntäminen, lelujen/kirjojen kunnostaminen). Ryhmistä löytyy lajitteluun jätteasiat, joita lapset tyhjentävät yhdessä aikuisten kanssa.

Minä ja meidän yhteisömme (eettisen ajattelun, tunnetaitojen ja myönteisen minäkuvan vahvistaminen)

- Lapset ja aikuiset kohdataan kunnioittaen, jokainen on arvokas omana itsenään.
- Ryhmissä sovitaan säännöt yhdessä lasten kanssa ja niistä käydään keskustelua. Riitatilanteissa jokaisen kokemus kuullaan, jotta erilaiset mielipiteet ja näkemykset tulevat esiin. Lapsia autetaan tunteiden nimeämisessä sekä kannustetaan miettimään, miten tilanne ratkaistaan.
- Myönteisen palautteen avulla vahvistamme lasten tunneilmaisua ja positiivista käsitystä itsestä. Huomaa hyvä – materiaalia hyödynnetään vahvuuksien esiin nostamisessa. Myös muita hyviä käytäntöjä jaetaan yksikön sisällä.
- Lapset oppivat huomaamaan hyvän niin itsessään kuin toisissaankin. Lapset antavat toisilleen myönteistä palautetta ja kannustavat toisiaan.

7. Yhteistyö ja viestintä

Huoltajien osallisuus

- Huoltajilla on mahdollisuus osallistua tuomalla esiin ideoitaan ja osaamistaan. Muita osallisuuden muotoja ovat mm. erilaisiin kyselyihin vastaaminen sekä juhliin ja tapahtumiin osallistuminen. Yksikön päiväkodeissa on järjestetty mm. salikahveja, toiminallisia iltapäiviä eri teemoista, vanhempainillat, liikuntatapahtumat.
- Harjoittelemme, kokeilemme ja kehitämme yhdessä uusia ja erilaisia osallisuuden muotoja.
- Yksiköissä toimivat vanhempainyhdistykset.

Viestintä

- Sähköpostilla kerrotaan ryhmän ja yksikön toiminnasta ja kuulumisista pedagogista näkökulmaa korostaen.
- Päivittäiset haku- ja tuontitilanteet ovat tärkeitä. Panostamme näiden kohtaamisten sisältöön ja siihen, mistä puhumme vanhempien kanssa.
- Ryhmät päivittävät toimintaansa myös Instagramiin.

Monialainen yhteistyö

- Lassi ja Niitty kuuluvat kaikille sopiva varhaiskasvatus- hankkeeseen, jossa kehitetään varhaiskasvatusta ja perusopetusta muokaten toimintarakenteita siten, että kaikilla lapsilla on esteettömät ja tasa-arvoiset edellytykset hyvään kasvuun ja oppimiseen. Kaikille turvataan ystävyyssuhteita ja ryhmään kuulumisen tunteen muodostuminen. Kukaan ei jää yksin.
- Yhteistyökumppaneita: alueen kiertävä erityislastentarhanopettaja ja suomi toisena kielenä – opettaja, perusopetus, neuvola, kirjasto, lastensuojelu sekä muut terveyden – ja sosiaalihuollon palvelut, kaupungin kulttuuripalvelut ja kohteet.

8. Pedagoginen dokumentointi

Dokumentoinnin keskiössä lapsen oppiminen

- Lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista havainnoidaan vuorovaikutuksessa lapsen kanssa, lapsen arkeen osallistuen, yhteistyössä vanhempien kanssa.
- Kasvattajat kantavat oman vastuunsa ja osallistuvat havainnointiin, dokumentointiin ja arviointiin. Pedagoginen johtajuus ei ole vain esimiehen tehtävä vaan jokainen on oman pedagogisen toimintansa johtaja.
- Lapset osallistuvat dokumentointiin, jolloin heidän mielipiteensä tulevat kuulluksi. Lasten kanssa tarkastellaan ja muistellaan dokumentoitua toimintaa.
- Pedagogista dokumentointia kootaan monin tavoin: valokuvin, videoin, saduttaen, haastatellen, piirtäen jne. Lapsen oppimista dokumentoidaan lapsen kasvunkansioon, jolloin niihin voi palata aina uudelleen.
- Instagramin avulla tehdään toimintaa näkyväksi yhdessä lasten kanssa.
- Pedagogista dokumentointia hyödyntäen arvioimme toiminnan laatua ja kehitämme sitä edelleen. Dokumentoinnin, lasten vasujen ja vanhempien palauteiden pohjalta arvioidaan toiminnan toteutumista.
- Tavoitteena lisätä lasten osallisuutta dokumentoinnissa ja niiden tarkastelussa. Teeman etenemistä arvioidaan yhdessä lasten kanssa, lasten tarpeet huomioiden
- Viikoittaisissa tiimipalavereissa arvioidaan toteutunutta toimintaa suhteessa ryhmän toimintasuunnitelmaan
- Varhaiskasvatuksenopettajien ja varhaiskasvatuksen lastenhoitajien kokouksissa arvioidaan toimintasuunnitelman toteutumista. Sen pohjalta muokataan tavoitteita tarvittaessa.
- Keväällä 2020 ryhmien toimintasuunnitelmat arvioidaan tiimeittäin. Onnistumiset ja kehittämiskohteet jaetaan yhdessä koko työyhteisön kesken työillassa.